SAVE

حفاظت عملی محیط زیست

روح الله سلطانپوری

حفاظت عملی محیط زیست

نوشته و دیزاین
روح الله سلطانپوری

۱۳۷۶

معرفی کتاب

♣ نام کتاب:	حفاظت عملی محیط زیست
♣ نوشته و دیزاین:	روح الله سلطانپوری
♣ ناشر:	انجمن رضاکاران محیط زیست افغانستان
♣ تیراژ:	۳۰۰۰ جلد
♣ سال چاپ:	۱۳۷۶ مطابق ۱۹۹۷
♣ تحت نظر:	پوهنمل عطاء محمد نورزاد
♣ مهتمم:	عبدالواجد عادل
♣ کمپوزر:	فرهاد وهاب
♣ تمویل کننده:	Rädda Barnen

بسم الله الرحمن الرحیم

مقدمه

یکی از وظایف هر فرد بشر مساعدت در حفاظت محیط زیست بوده ولی عده زیادی از ما هنوز ازین وظیفه آگاهی نداشته از ینرو نمیتوانیم اگاهانه مصدر خدمت شویم.

هدف عمده ما از نشر کتاب مصور هذا اینست تا هموطنان ما از محیط زیست و مشکلات آن آگاه شده و با اقدام های خیلی ها ساده ولی مهم شان گامهای مثبتی را در راه مساعدت به حفاظت محیط زیست برداشته و دیگران را نیز به اقدام چنین فعالیت ها وادارند تا باشد که افراد بشری در یك محیط سالم زیست نموده و زمینه محیط سالم را برای اجسام حیه دیگر از قبیل نباتات، حیوانات و پرندگان فراهم سازند.

ومن الله توفیق

روح الله سلطانبوری

PROPERTY OF ACKU 6693

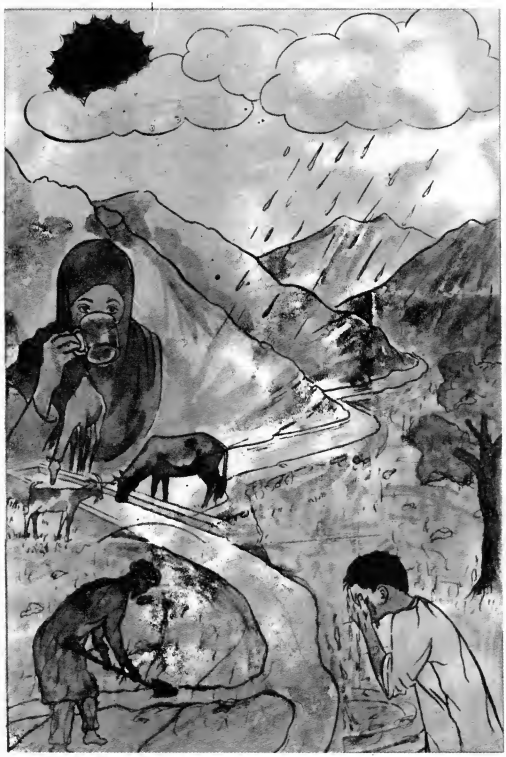

آب از جمله نعمت های بزرك الهی بوده که به مقاصد گوناگون از آن استفاده صورت میگیرد. آب منبع حیاتی برای همه موجودات روی زمین بوده، از آن بر علاوه که حیوانات، نباتات و انسان ها استفاده مینمایند در کشت و زراعت، پاك کاری و

وشستشوی اشیأ، احداث بندهای برق، در فابریکات و غیره نیزاستفاده اعظمی صورت میگیرد.

سه بر چار حصه کره زمین را آب و یك حصه آنرا خشکه تشکیل میدهد. از جمله آب های که روی زمین را احتوا نموده قسمت زیاد آن را آب شور ابحار تشکیل داده و تنها ٪ ۳ آن آب های شرین و قابل استفاده، دریا ها، چشمه ها، کاریزها، چاها و جویها می باشد. حتی از آب های شیرین نیز قسمت کم آن در دسترس انسان قرار دارد. بیشتر آب های شیرین به صورت یخ های دایمی در قطبین، بالای کوها و یا در اعماق زمین موقعیت دارد که بدون حفر چاها و برمه استفاده از آن امکان پذیر نیست.

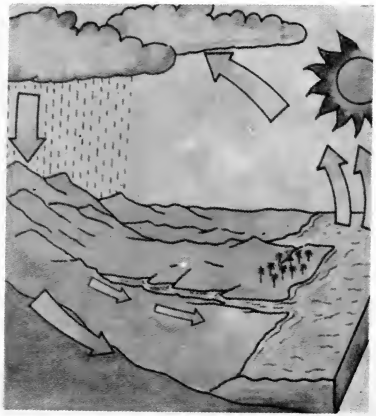

کمیت آب روی زمین تغیر نمی خورد زیرا آبهای کره زمین نظر به حرارت مناطق تبخیر شده، تشکیل ابرها را مینماید بلاخره تراکم ذرات بسیار کوچك آب در ابر قطرات بزرك را تشکیل داده و بشکل باران بروی زمین سرا زیر میگردد که دوباره به ابحار، دریا ها و جهیل ها میریزد و یك قسمت آن روی زمین جذب گردیده مورد استفاده نباتات و حیوانات قرار میگیرد مقداری هم در عمق زمین نفوذ کرده به همین ترتیب آب دوران نموده از سطح زمین به بخار و ابر تبدیل شده و دوباره بشکل بارندگی به زمین برمی گردد.

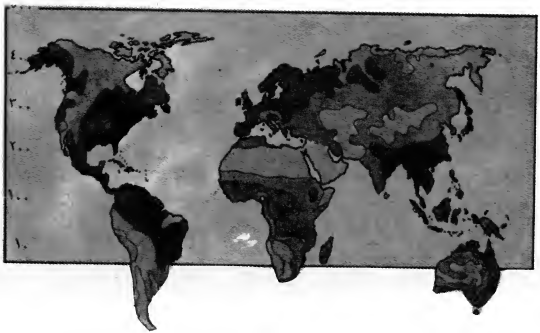

از آب استفاده بی جا و بی مورد ننمایید.

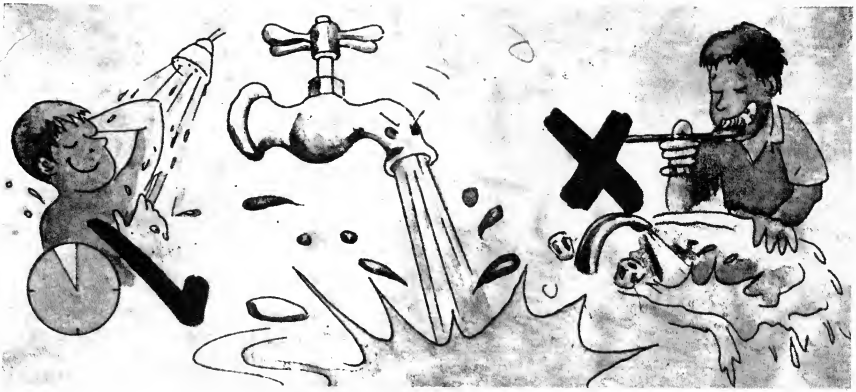

حین استعمال آب از زیاده روی بپرهیزید ولو در کنار دریا باشید (حدیث شریف) درصورتیکه شیر دهن نل لیك شده باشد چکیدن قطرات آب از نل بعد از مدت زمانی مقدار زیاد آب را ضایع میسازد. اگر شما قادر به درست کردن نل نباشید باید یك شخص دیگر را بطلبید تا آنرا درست نماید و آب بی جا ضایع نگردد.

باید از آب استفاده مناسب و بجا صورت گیرد زیرا میتوان از عین مقدار آب چندین استفاده نمود که هم کار انجام یابد و هم آب بی جا ضایع نشود.

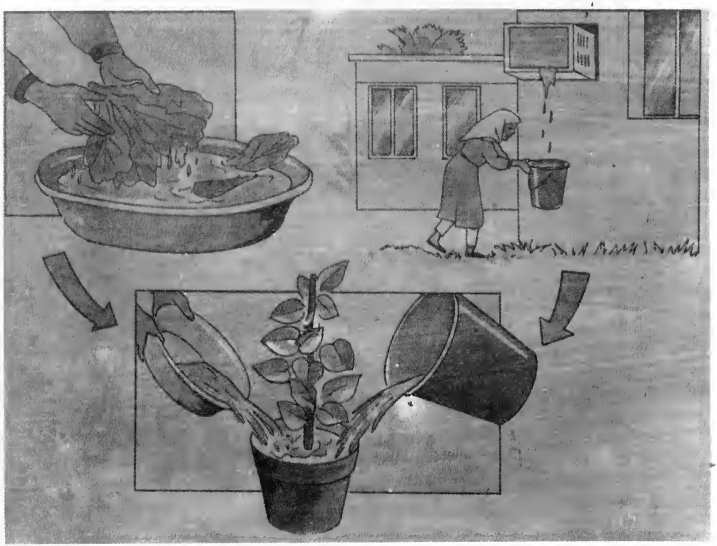

آب نباید به بی پروایی و بی باکانه توسط انداختن کثافات، شستشوی البسه و ظروف در لب جوی ها، دریاها، چشمه ها و چاه ها و توسط حیوانات ملوث و آلوده گردد.

حفاظت و پاك نگهداشتن آب از آلوده شدن نـه تنها برای حفظ الصحه فرد کمك مینماید بلکـه در نگهداشت حفظ الصحـه محیطی و اجتمـاعی نیز نقش ارزنده دارد و همچنان سبب نظافت و پاکی محیط و محـل نـیز میگـردد. از آب کثیف و آلوده نمیتوان برای نوشیدن استفاده نمود زیرا باعث مرض میگردد.

آلوده گردیدن آب توسط بدرفت منازل، هوتل ها، حمام هـا، فابریکـه هـا و غـیره سـبب شیوع امراض مدهش و خطرناك از قبیل اسهالات، بیچش های خونـی، امـراض امعـایی، استفراغ ها، مرض ملاریا، امراض جلدی، سرکیچی، و غیره میگردد. بنأ حدالمقـدور در پاکی آن سعی مبذول دارید. (۹)

درجاهائیکه آبرسانی صورت نگرفته و مردم از آب چاه و جوی ها برای آشامیدن استفاده مینمایند باید سرچاه را بپوشانند تا آلوده نگردد و هم آب مذکور را غرض آشامیدن اول خوب جوش دهند و بعد از آنکه سرد گردید

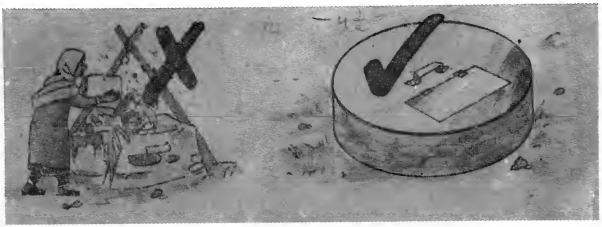

آنرا بنوشند زیرا با این کار بعضی مکروب های که در آب موجود است از بین میرود و سبب و قوع امراض برای شخص نمیگردد. از انداختن کثافات در چاه ها و جوی ها ممانعت به عمل آورید.

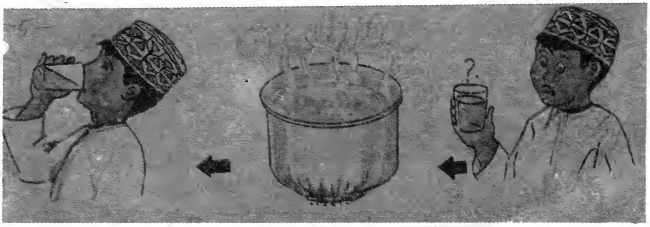

درجا هـای کـه آب تجمـع نمـوده و گندیده شده باید توسط انداختن خـاك، ریك و جغـل چقری هـا پـر گـردد تا سبب بـروز امـراض نگردنـد. زیـرا مکروب ها تحت خاك گردیده پشه ها نمیتوانند در آن جا تخم گذاری و زندگی نمایند.

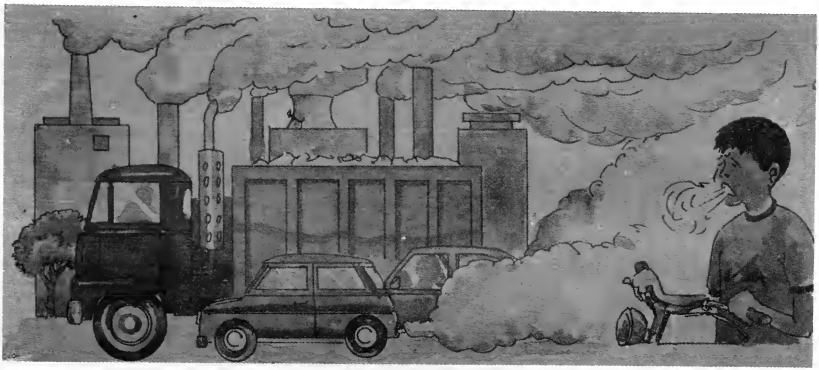

گازات که ناشی از احتراق ماشین آلات، عراده جات، فابریکات و غیره به شکل دود به فضا متراکم میگردد سبب آلودگی هوا گردیده حتی عملیـه تنفس را مشـکل میسـازد. یك مقدار گازات بشکل دود همراه قطرات باران هوا یك جـا شـده بشـکل بـاران هـای تیزابی روی زمین میبارد و به دریاها، جهیل ها و جوی ها میریزد که درختان و نباتات را از طریق ریشه و بطور مستقیم متضرر میسازد و ماهیان را در آب صدمـه می‌زنـد. ایـن یك پرابلم خاص و شدید بخصوص در کشورهای صنعتی میباشد.

اغلباً ما چراغ را در روز روشن می نمائیم بدون اینکه به آن ضرورت داشته باشیم. روشنی روز بدون اینکه کدام مصرف داشته باشد بهتر بوده و هم محیط را آلوده نمیسازد. بدون ضرورت و بی جا روشن گذاشتن چراغ یك ضیاع انرژی است باید بخاطر داشته باشید هنگامیکه اطاق یا خانه را ترك مینمائید سوچ یا چراغ را گُل نمائید. شما باید رادیو، تیلویزون و دیگر لوزام برقی را زمانیکه کار تان تمام میشود یا استفاده نمی نمائید خاموش یا گُل نمائید.

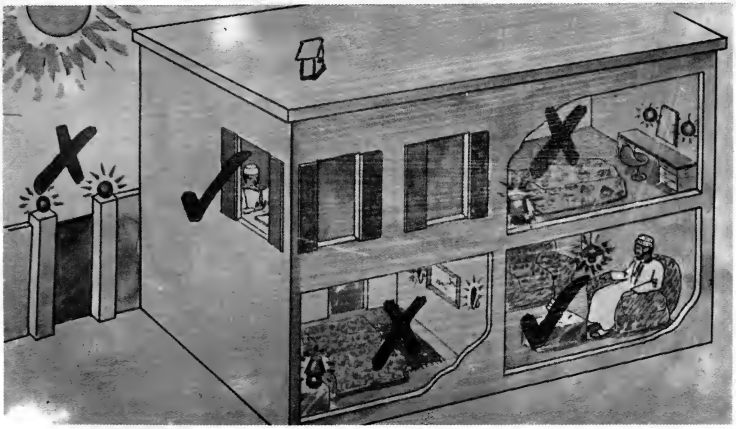

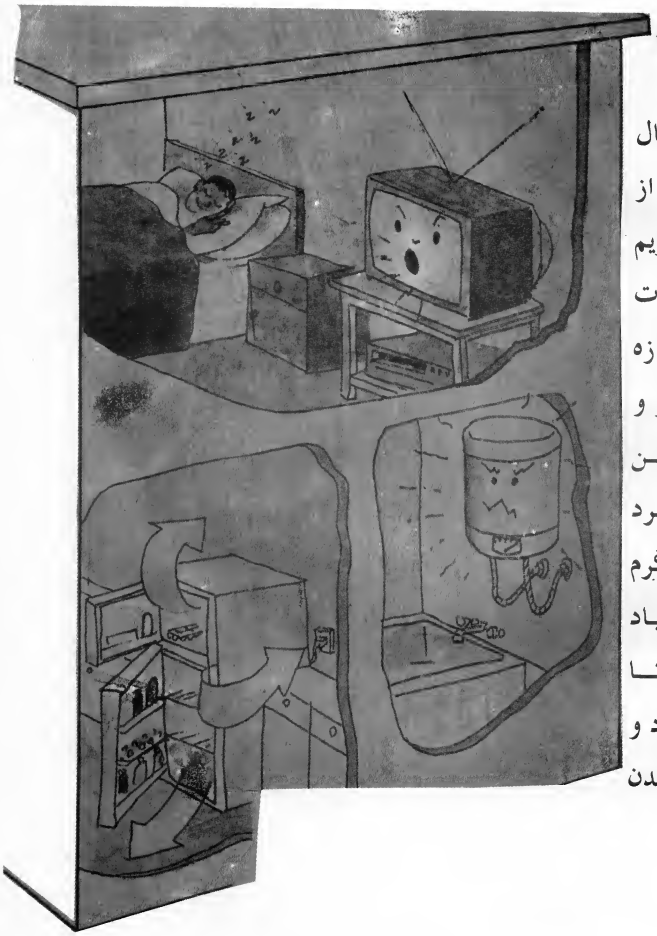

****

ما اکثراً دروازه یخچال را باز مینمائیم قبل از اینکه تصمیم بگیریم که به چه ضرورت داریم اگر دروازه یخچال را زیاد باز و بسته کنیم در این صورت هوای سرد خارج شده یخچال گرم شده و به انرژی زیاد ضرورت است تا دوباره سرد گردد و هم امکان خراب شدن یخچال میرود.

اگر والدین شما با موتر جائی سفر مینمایند برایشان بگوئید که از بردن لوازم غیر ضروری توسط موترهای شخصی اجتناب ورزند و هم از سرعت بیش از حد خود داری نمایند زیرا به این کار مصرف پترول زیاد گردیده و هم خطر تصادم را افزایش می‌بخشد.

کثافات و اشیای با طله را در بیرل کثافات بیاندازید. هم چنان میتوان برای استفاده دوباره از آنها کار گرفت. از بسیاری چیزهای استفاده شده می‌توان دوباره کار گرفت در اکثر کشورها به شمول پاکستان اشیای فلزی، بوتل باب، کاغذ باب و پلاستیك باب را ذوب نموده از آن ها دوباره و سایل کار آمد می‌سازند.

ما باید مواد فضله و خراب را در بین خریطه های پلاستیکی بصورت درست گره زده، سورت نموده و در صندوق های که از طرف شاروالی مانده شده بیاندازیم . اگر هر کس مواد فضله و کثافت را به هر طرف پرتاب نماید درین صورت حدس بزنید که شهر یا قریه شما از تراکم نا پاکی ها به چه تبدیل خواهد شد. اکثراً دیده شده که باموجودیت کثافت دانی‌ها، مردم کثافات خانه خود را در اطراف پراگند ه می کنند که درین صورت ازیك طرف باعث شیوع امراض می‌شود و از طرف دیگر از بدسلیقگی و بی باکی مردم همان منطقه نمایندگی می کنند.

پراگنده کردن و به دور انداختن اشیای شیشه یی، قوطی های نازك حلبی، و کاغذ ها سبب آزار و اذیت انسان ها و حیوانات میگردد. بر علاوه اطراف و نواحی را بد منظر جلوه می دهد. بعضی از حیوانات پلاستیك را خورده مریض می‌شوند.

قوطی های حلبی و اشیای شکسته شیشه یی سبب بریدن یا پاره شدن جسم حیوان و انسان میگردد هم چنان تیر موتر و موترسایکل و بایسکل نیزتوسط آنها پنچر می‌شوند.

درسر سبزی و نهال شانی محل و منطقه بکوشید. بانهال شانی منطقه و محل تان سرسبزو زیبا میگردد. جاهای سبز و زیبا را هر کس خوش دارد.

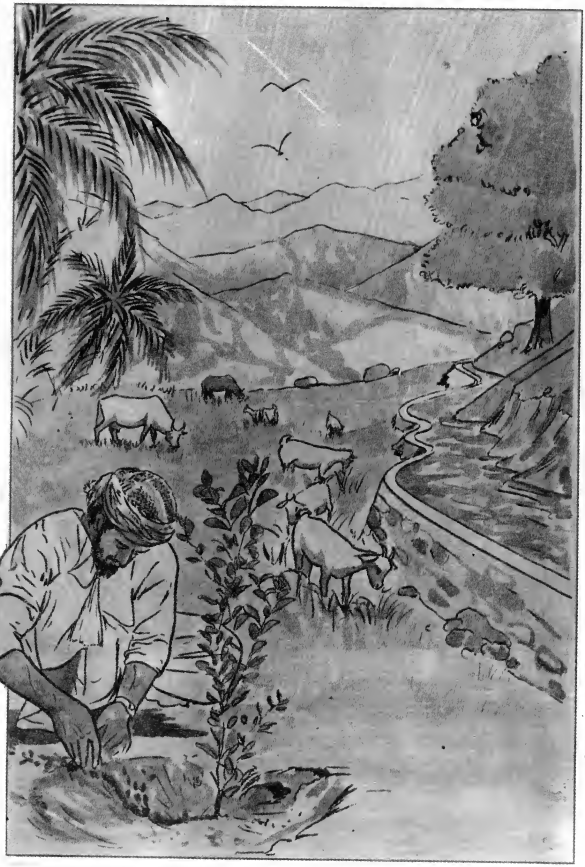

چگونه یك نهال شانده میشود

♣ اسباب و وسایل که برای شاندن نهال ضرورت است از قبیل (سطل آب، بیل و خریطه های بلاستیکی) تهیه شود خریطه های پلاستیکی را که در آن نهال ها رویانیده شده در یك خریطه کلان پلاستیکی میگذاریم تا خشك نگردد و آنها را در محل غرس نبات انتقال میدهیم.

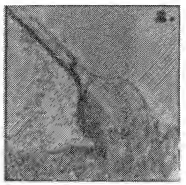

♣ زمین را بشکل مربع یا دایروی به اندازه (٤٠ x ٤٠ سانتی متر و قطر ٤٠ سانتی متر) یك یا یك و نیم بیل کنده و خاك آنرا به یك طرف میاندازیم که بعداً به آن ضرورت خواهد بود. خاك فوقانی را یك طرف و خاك تحتانی را طرف دیگر میگذاریم.

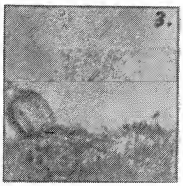

♣ بعد از کندن خاك به عمق یك و نیم بیل در حدود نیم بیل خاك را دوباره از خاك فوقانی در چقری انداخته سنك و کلوخ و گیاه هرزه را از آن جدا نموده تا خاك نرم وسست در چقری موجود بوده و زمینه رشد و نموی خوبتر برای ریشه درخت مساعد گردد.

♣ یك نهال را از خریطه های کشت شده به احتیاط بگیرید و باید مطمین باشید که نهال های دیگر برهنه نشود زیرا خشك شده از بین میروند. خریطه پلاستیکی را قبل از شاندن با چاقو بریده و دور سازید.

◆ نهال را بشکل عمودی یا راست در داخل چقری گذاشته خاك فوقانی را در اطراف نهال انداخته و از خاك تحتانی متباقی چقری را پر سازید. مواظب باشید تا نهال ضرر نبیند و هم چنان ریشه ها کاملاً زیر خاك پوشانیده شود در غیر آن ریشه خشك خواهد شد.

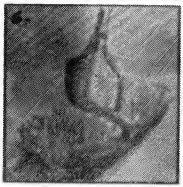

◆ قمست فوقانی اطراف نهال را با پای خوب لگد کنید تا سخت شده و هوا از اطراف ریشه ها دور شود تا نهال خشك نشود و هم چنان نباتات هرزه نمو کرده نتوانند.

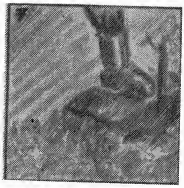

◆ قسمت فشرده شده و لگد شده یك چقری ایجاد مینماید که بعد از غرس آنرا آبیاری کنید.

بعدا از نهال مواظبت دایمی‌کنید و نگذارید حیوانات آنرا بشکنانند و یا بخورند.

در تمام قسمت های جهان صحراها موجود بوده تقریباً دهم حصه روی زمین را صحرا در بر گرفته که سالانه مقدار کم بارندگی دارند. تنها بعضی انواع نباتات وحیوانات در وضع دشوار و سخت صحراها زندگی مینمایند و مردم محل آموخته اند که چه قسم از حیوانات و نباتات این صحراها استفاده و امرار معیشت نمایند. آن ها به بسیار مواظبت و دقت میخواهند با استفاده از آنها زندگی خود را ادامه دهند.

****

اطراف صحراها یادشت ها را ساحات احاطه نموده که بنام مناطق خشك یاد میگردد. بیشتر مردم میتوانند در این مناطق زندگی نمایند خاك این مناطق (خشك و نیمه خشك) اکثراً حاصل خیز بوده و از آن در کشت وزراعت استفاده صورت میگیرد. در اطراف زمین های زراعتی علفزار هائی یافت می شوند که در آنها حیوانات اهلی می چرند.

دراین مناطق نسبت به دشت باران زیاد صورت میگیرد لاکن به نسبت ناهمواری و غیر منظم بودن زمین قسمت زیاد آب ضایع میگردد و هم شده میتواند که در تمام سال هیچ بارندگی صورت نگیرد و یا سال یك مرتبه و یا زیادتر و کمتر صورت گیرد. مردم این مناطق از آب به بسیار دقت و مواظبت استفاده مینمایند تا چشمه ها و چاه ها خشك و زمین ها نمکی نگردند. مگرمردم در این مناطق توافق خاص نموده و مایل اند تا دراین جاها زندگی نمایند. آنها باید از آب زمین و فرش نباتی به دقت استفاده نمایند در غیر آن زمین ها و فرش نباتی تخریب شده و مردم نمیتوانند تا مدت زیاد به زندگی خود ادامه دهند.

****

درختان و بته ها در نگهداشت خاك در وقت بارش باران های شدید کمك مینماید. سطح خاك حاصل خیز توسط آب باران شسته نمیشود و هم چنان ریشه نباتات یك مقدار آب را ذخیره نموده و جلو تخریب خاك را میگیرند. درختان و بته ها برای نموی خود سال ها ضرورت دارند ولی از بین بردن آن دریك دقیقه صورت میگیرد. بعضی کشور ها برای مواد احتراقی و ساختن کاغذ آنرا قطع مینمایند. اگر به جای آن نباتات و درختان دیگر کشت نگردد زمین پخ گردیده توسط آب باران خاك ها شسته میشود و حاصل خیزی خاك از بین رفته و نباتات قادر به رشد و نمو نمیگردند.

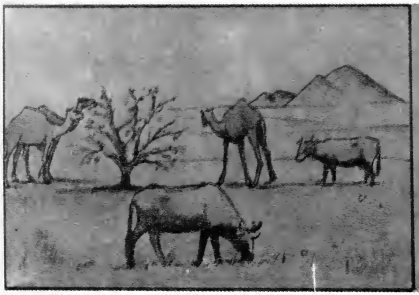

چراه و چراگاه ها تنها برای یك اندازه معین از حیوانات مواد علوفوی (خوراکه) تهیه مینماید در صورت استفاده همان اندازه میعن چراگاه ها چانس دوباره روئیدن فرش نباتی تازه را دارا میباشند در غیر آن از بین میروند. در بعضی کشورها مقدار بیش از حد مواشی از چراگاه ها برای تغذیه خود استفاده مینمایند که حتی برك و ریشه نبات را از بین میبرند در این صورت اگر ازین چراگاه بیش از حد استفاده شود نباتات قادر به نموی دوباره نبوده وهم حیوانات درست تغذیه نمیگردند که بلاخره حیوانات لاغر شده و مریض میشوند و هم نباتات کم کم از بین میروند در صورت که اگر در این مناطق نباتات و بته ها قادر به رشد و نمو نباشد زمین لچ گردیده آب باران خاك قشر روی زمین را شسته و از بین میبرد. خاك ها مواد خیلی با ارزش اند و حیات انسان را در روی زمین تامین می نمایند.

وقتی اگرشما یك نبات یا بته و حشی را می‌بینید بگذارید که رشد و نمو نماید زیرا در نگهداشت خاك کمك مینماید اگر شما آنرا بکنید به زودی از بین میرود و جای آنرا چیزی دیگر کرفته نمیتواند.

****

غرس نهال و ازدیاد درخت برای بهبود وضع محیط زیست کمك مینماید. نه تنها درختان برای حفاظت خاك کمك مینمایند بلکه از شدت بارش باران بروی زمین نیز میکاهند. در غیر آن سیلاب بوجود آمده زمین های زراعتی، حیوانات و انسان ها را می برد. هم چنان درختان و نباتات کاربن دای اکساید هوا را به اکسیجن تبدیل منمایند که ضرورت تنفسی ما است. اگر شما، حویلی یا باغچه یی دارید به والدین خود بگوئید که در آن درخت را غرس نمایند زیرا تولید سایه نموده خانه را سرد نگهمیدارد. در زمین های خانه خود نباتات زینتی و ترکاری کشت کنید تا زندگی شما بهتر تامین شود.

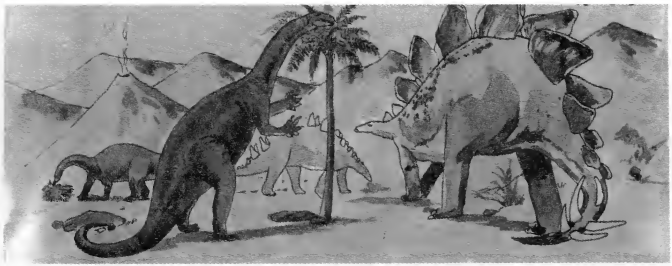

به اساس کاوش های باستان شناسان که در بقایای اجساد حیوانات نموده اند چنین اظهار میدارند که بعضی حیوانات ملیون ها سال قبل پیش از انیکه انسانها به روی زمین بیایند موجود بودند اما فعلاً وجود ندارند دلیل عمده آن معلوم نیست ولی دانشمندان فکر مینمایند که ممکن تغیر در اقلیم و محل زندگی شان سبب از بین رفتن شان شده باشد. تغیر اقلیم سبب از بین رفتن انواع نباتات که مورد تغذیه چنین حیوانات قرار میگرفت شده که به تدریج حیوانات مذکور نیز از بین رفتند اما امروز بعضی انواع حیوانات مثل فیل، پلنگ چیتا، شترمرغ، کرگدن و غیره روبه انقراض و از بین رفتن بوده که در از بین رفتن چنین حیوانات دست انسانها شامل است زیرا محیط زندگی شان را اخلال مینمایند ساحات زندگی شان را به مقاصد استفاده خود تغیر میدهند. شکارهای بی جا مینمایند و چانس زندگی شان را کم میسازند بناً نسل چنین حیوانات مواجه با خطر از بین رفتن گردیده ودیگر باقی نخواهند ماند.

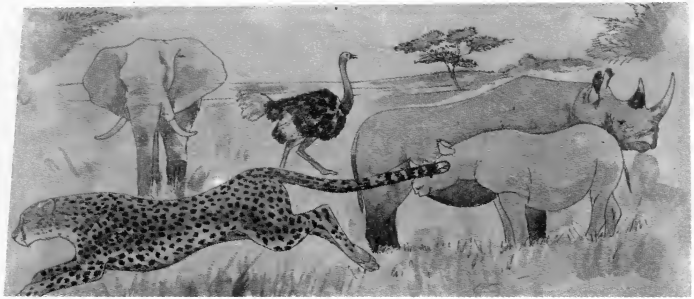

تعداد حیوانات در روی زمین یك زمانی بیش از حد بـود ولی در اثـر بـی توجهـی و پـی نبردن به اهمیت شان توسط انسان تعداد زیاد شان از بین رفتند. دلیل عمـده کـم شـدن نسل های حیوانات وحشی تخریب و اخلال محیط زیست ایشان و شکار بیش از حد آنها میباشد. اجازه بدهید تا حیوانات طبق میل خودشان به زندگی خود ادامه بدهند.

پرندگان از هزاران سال بدین سو جزء از محیط زیست ما میباشند. به پرندگان اجازه دهید تا به زندگی خود ادامه دهند و بوسیله تخم گذاری تولید نسل نمایند. محل تخم گذاری و زندگی شان را اخلال ننمائید و بگذارید با پرواز خود آسمان را زیبا سازند.

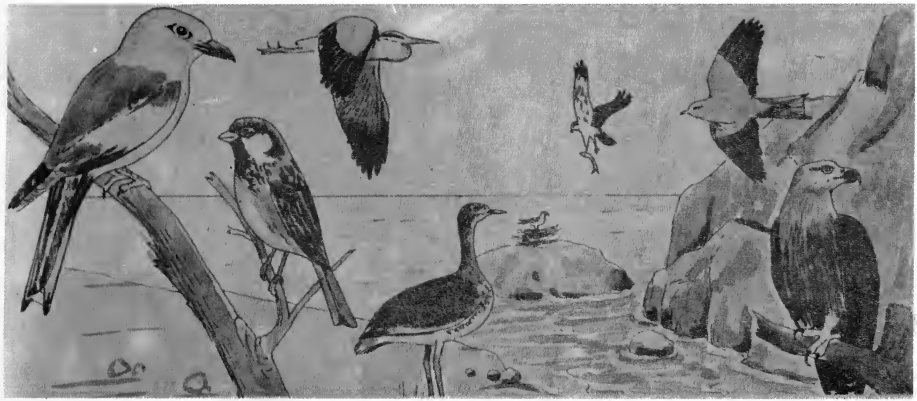

****

شما میتوانید با پرندگـان خانـه و حویلـی تانرا زیبا سازید،زمینه خوراك و نوشیدن را برای پرندگان در خانه آمـاده سـازید تا آنها بطور مطمین بـرای خـود آشـیانه سازند و شما میتوانید بطرز زندگی، خوراك، تخم گذاری و نسل گیری شان آشنا گردید.

****

سـنك پشـت هـا در منـــاطق آبـی و مناطق خشك زندگی مینمـایندبـرای تولید نسل و تخم گذاری خود را زیر خاك یا ریك مینمایند. تخم های سنك پشت را از زیر خـاك بـیرون نیـاورید زیرا تخم ها صدمه دیده مـانع جوچـه کشی آنها میگردد.

در طبیعت انواع مختلف ماهی ها وجود داشته و یکی از اجزاء مهم طبیعت اند که مورد استفاده زیاد قرار میگیرند. ماهی ها را میتوان در خانه ها، حوض ها، و پروژه های

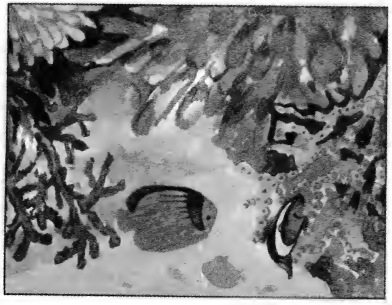

ماهی پروری نگهداری نمود. ماهی ها از یك طرف غذای خوبی برای انسان ها بوده و از طرف دیگر به زیبائی محل افزوده و هم از مدرك فروش به مارکیت ها منبع خوب عایداتی به شمار میرود. والدین تانرا در تربیه و پرورش ماهی تشویق نمائید.

PROPERTY OF ACKU

سفارش ها

- در شاندن نهال و درخت سعی بیشتر بخرچ دهید.
- از آلوده نمودن محیط و محل تان خود داری نمائید.
- شما میتوانید با استفاده مناسب و معقول از منابع طبیعی توازن طبیعت را حفظ نمائید.
- نگذارید از آب استفاده بی جا صورت گیرد.
- محیط زیست حیوانات، نباتات و پرندگان را اخلال ننمائید.
- درپاکی و صفایی برای بر قرار نگهداشتن حفظ الصحه محیطی کوشا باشید.
- کثافات و اشیای باطله را در جاهای مخصوص آن بیندازید.
- از صدا های ناهنجار و دلخراش بپرهیزید.
- اهمیت حفظ محیط زیست را به دیگران توصیه نمائید.